

Open Access and Open Data 2010 –konferenssi 12.-13.12.2010 Kölnissä

Posted on [31.1.2011](#) by [helehilt](#)

*Viikin kampuskirjaston tietoasiantuntijat **Maarit Hopeakoski-Nurminen** ja **Liisa Siipilehto** kävivät viime vuoden joulukuussa Goportiksen organisoimassa OAOD 2010 –konferenssissa. Saksanmatkan tuliaisina oli paljon uutta tietoa tutkimusjulkaisujen ja –aineistojen vapaasta saatavuudesta ja siihen liittyvistä kehityssuunnista.*

Joulutuliaisia hankittiin myös Kölnin tunnelmalliselta joulutorilta.

Joulukuisen työmatkamme kohteena oli Kölnissä järjestetty asiantuntijakonferenssi tutkimustiedon open access -julkaisemisesta ja avoimesta datasta: Open Access and Open Data 2010 –konferenssi 12.-13.12.2010. Osallistujia oli yhteensä 111 henkilöä, kaukaisimmat Etelä- Afrikasta ja Malesiasta. Tavoitteenamme oli saada uusia kansainvälisiä näkökulmia konferenssin aiheisiin.

Kölnin kuuluisin rakennus on katedraali, joka hallitsee kaupungin keskustan näkymiä. Köln peittyi lumeen 13.12.2010

Konferenssin [esittelyn](#) mukaan tapahtuman tarkoituksena oli tarkastella, miten tutkimustiedon avoin saatavuus on laajentunut viimeisen viiden vuoden aikana ja mitä odotetaan tapahtuvan seuraavan viiden ja kymmenen vuoden sisällä. Konferenssin organisoija Goportis ([the Leibniz Library Network for Research Information](#)) on Saksan kolmen eri alan kansalliskirjaston muodostama verkosto tutkimustiedon hallinnan tehtäviä varten.

Britannia, Saksa ja Hollanti tuntuvat olevan tutkimustiedon open access –julkaisemisessa ja tutkimusaineistojen avoimessa saatavuudessa Euroopan kärkimaita. Suurin osa konferenssin puhujista oli näistä maista kotoisin.

Konferenssihotellimme

Tutkimustulosten open access sisältää kaksi keskenään erilaista kehittämiskohdetta: suunnan kohti tutkimusjulkaisujen avointa saatavuutta ja saman pyrkimyksen tutkimusaineistojen ja -datan osalta.

Tutkimusjulkaisujen (artikkelien, raporttien, monografioiden) open access -julkaisemisella tarkoitetaan yksinkertaisimmillaan julkaisun saattamista tietoverkkoon “klikkauksen päähän”. Se tarkoittaa vapaata oikeutta lukea, kopioida, tulostaa ja linkittää kokonaisia tieteellisiä julkaisuja.

Tutkimusaineistojen, tutkimusdatan ja muiden tutkimusten tausta-aineistojen avoin saatavuus on ensisijaisen tärkeää tieteen avoimuudelle. Tällä tarkoitetaan tutkimuksen tuloksena syntyneiden tietoaaineistojen saattamista tutkimusyhteisön [verifioitavaksi ja jatkokäytettäväksi](#). Myös saksalaiset ovat keränneet tietoa open access -asioista omalle [sivustolleen](#).

Kölnissä on joka vuosi seitsemän tunnelmallista joulutoria, jotka houkuttelevat ostajia. Piipahdimme tällä katedraalin joulutorilla, joka oli täynnä iloisia ihmisiä.

Kartta Open access –liikkeen laajenemisesta

Alma Swan Devonista Britanniasta piti selkeän esityksen tieteellisen tiedon avoimen saatavuuden eduista tutkijalle, instituutiolle ja yhteiskunnalle. Hän on kehittämässä karttaa, josta voi tutkia, mitä eri puolilla maailmaa on meneillään tai on suunnitteilla [open access -asioissa](#).

Alma Swanin kehittämästä kartasta voi tarkastella, miten open access kasvaa ja kehittyy eri puolilla maailmaa.

Kannustaminen edistäisi tutkimusdatan jakamiseen

Konferenssissa keskusteltiin vilkkaasti siitä, pitäisikö tutkimusorganisaatioiden edellyttää tutkijoilta avoimissa julkaisufoorumeissa julkaisemista tai rinnakkaistallennusta. Ilman tällaista vaatimusta tai mandaattia open access ei etene. Tutkimusaineistoja ei voida samalla tavalla vaatia avoimeen käyttöön kuin julkaisuja, koska tutkimusaineistojen jatkokäyttöön saattaminen on monimutkaista. Asiaa ei voida ratkaista yhden mallin mukaan, sillä tieteenalojen erilaisuus tutkimusaineistojen suhteen on moninaisempaa kuin julkaisujen.

Tutkijoita tulee rohkaista tutkimusdatan jakamiseen erilaisin kannustimin. Esimerkiksi viittauskulttuuria on muutettava siten, että on annettava kunnia sille jolle se kuuluu. Nykyisin tutkimusdatan tuottajaan ei suoraan viitata, vaan esim. alaviitteessä mainitaan taho tai henkilö, kenen keräämään aineistoon tutkimus perustuu. Sitaatiokulttuurin muutoksen edistämiseksi tutkijoille on tarjottava helppokäyttöiset työkalut, joilla julkaisuista voidaan tehdä linkitys tutkimusdataan (unique DATA ID).

Gert Wagnerin esittämä idea tutkijoiden yksilöidystä ID-tunnuksesta herätti keskustelua. Tutkimuksen arviointikriteerit eivät ota huomioon tutkimusdatan tuottamiseen tai jakamiseen tehtyä työtä. Erityisesti määräaikaisten työsuhteiden yleistyessä ja julkaisupaineiden kasvaessa, ei tutkijoilla riitä tutkimusdatan jakamiseen kiinnostusta eikä aikaa.

Julkaisujen ja tutkimusdatan linkittyminen toisiinsa

Tutkimusdatan yhdistäminen julkaisuihin on tärkeää ja sen voi toteuttaa monella tapaa. [DataCite](#) on palvelu, joka tarjoaa pysyvän osoitteen myös datasetteihin ja siten mahdollistaa julkaisujen ja tutkimusaineistojen pysyvän linkittämisen toisiinsa. Linkitys voidaan tehdä myös monenlaiseen muuhun aineistoon: kuviin, artikkeleihin, skripteihin, dataan, elokuvaan, karttoihin, konferenssiesityksiin, oppimateriaaliin jne. Linkitys perustuu DOI-systeemiin (The Digital Object Identifier).

Kirjastojen tulisikin avata kokoelmatietokantansa myös muulle aineistolle kuin omille kokoelmille – periaatteella: ”meillä ei ole sitä, mutta tiedämme missä se on – tässä linkki!”. Kokoelmatietokannasta tulisi portaali tieteelliseen informaatioon riippumatta siitä, missä aineisto sijaitsee. DataCiten jäseniä ovat mm. [The Swedish National Data Service \(SNDS\)](#) ja British Library.

Jan Veltropin esitys nanojulkaisuista (nanopublications) jäi erityisesti mieleen. Koska julkaisuja ilmestyy valtavasti koko ajan (esim. PubMed-tietokannassa julkaistaan kaksi uutta artikkelia minuutissa joka päivä), ei kukaan tutkija pysty lukemaan kaikkea omalta alalta julkaistua tietoa. Nanojulkaisujen avulla voidaan muodostaa tietotekniikan keinoin katsauksia tai tuottaa jopa uusia tutkimustuloksia yhdistämällä tietoa valtavasta määrästä julkaisuja.

Tapaamisia ja paikallista tunnelmaa

Konferenssi-illallinen nautittiin tyypillisessä kölniläisessä ravintolassa. Pöydässämme istui tyytyväisiä saksalaisia konferenssin järjestäjiä ja keskustelu jatkui Kölsch-oluen, bratwurstien, hapankaalin ja muiden paikallisten herkkujen ääressä. Jouluinen tunnelma oli taattu, kun palasimme joulutorin kautta hotelliimme lumipyryssä.

[Ohjelma, abstraktit ja esitykset.](#)

Kirjoittajat

Liisa Siipilehto

tietoasiantuntija

Viikin kampuskirjasto

Helsingin yliopiston kirjasto

Maarit Hopeakoski-Nurminen

palvelupäällikkö

Viikin kampuskirjasto

Helsingin yliopiston kirjasto

Kuvat

Maarit Hopeakoski-Nurminen

ja

http://www.koeln.de/cologne_tourist_information